

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Факультет геолого-географічний
Кафедра фізичної географії, природокористування і геоінформаційних
технологій

Силабус курсу

Меліоративна географія

Обсяг	Загальна кількість: кредитів – 3; годин – 90
Семестр, Рік	6 семестр, 3 рік д/в; 8 семестр 4 рік з/в.
Дні, Час, Місце	за розкладом занять
Викладачі	Світличний Олександр Олексійович, доктор географічних наук, професор кафедри фізичної географії, природокористування і геоінформаційних технологій; П'яткова Алла Вікторівна, кандидат географічних наук доцент кафедри фізичної географії, природокористування і геоінформаційних технологій
Контактний телефон	+38 063 056 85 83 Світличний О.О. +38 0732278107 П'яткова А.В.
E-mail:	svetlitchnyi.aa.od@gmail.com a.piatkova@onu.edu.ua
Робоче місце	Шампанський пров., 2, ауд. 48, викладацька кафедри фізичної географії, природокористування і геоінформаційних технологій
Консультації	<i>Очні консультації: середа з 13.30-15.30</i> <i>Онлайн консультації: Zoom, Viber за домовленістю</i>

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі студентами буде здійснюватися наступним чином:

e-mail: svetlitchnyi.aa.od@gmail.com

телефон, Viber: +38 063 056 8583 (Світличний О.О.)

e-mail: avpyatkova2011@gmail.com

телефон, Viber: +38 073 227 8107 (П'яткова А.В.)

аудиторія: за розкладом

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Предмет вивчення дисципліни – природно-територіальні комплекси (ландшафти) с позицій направлених изменений их неблагоприятных свойств через систему организационно-хозяйственных, биологических, технических, химических и других мероприятий с целью улучшения возможностей

выполнения ландшафтом социально-экономических функций и прежде всего повышения его биологической (сельскохозяйственной) продуктивности при условии минимизации отрицательных воздействий на окружающую природную среду.

Пререквізити і постреквізити курсу: викладається після вивчення студентами дисциплін: “Метеорологія і кліматологія”, “Основи гідрології та менеджмент водних ресурсів”, “Геологія з основами геоморфології”, “Ґрунтознавство з основами географії ґрунтів”, “Основи ГІС”. Результати курсу використовуються при вивченні дисциплін: «Основи ерозієзнавства», «Моніторинг ґрунтів і земель», «Основи землеустрою та оцінки земель», «Географія ґрунтів та земельні ресурси світу і України», а також виконанні курсових та дипломної роботи.

Мета курсу - вивчення ландшафтно-меліоративних систем, основних видів, засобів та прийомів меліорацій, впливу меліорацій на довкілля, а також принципів і методів географічного обґрунтування меліорацій.

Завдання дисципліни:

- ознайомитись з об’єктом, метою, основними задачами і історією становлення меліоративної географії;
- вивчити основні роди, види та різновиди меліорацій;
- вивчити та оцінити потребу та необхідність у меліораціях в різних природних умовах;
- вивчити стан меліоративних систем в Україні;
- визначити ступінь впливу меліорацій на довкілля;
- оволодіти методами досліджень у меліоративній географії (оціночні, аналітичні, районування та прогнозування).

Очікувані результати. Здобувач повинен:

знати:

- об’єкт дослідження, цілі та основні завдання меліоративної географії;
- основні роди, види та різновиди меліорацій,
- основні принципи впровадження меліорацій,
- методи обґрунтування потреб у меліораціях,
- досвід впровадження меліорацій у світі та в Україні,
- вплив меліорацій на довкілля;

вміти:

- використовувати методи досліджень меліоративної географії на практиці;
- оцінювати потребу у різних видах меліорацій на тій чи іншій території;
- оцінювати природні умови для впровадження різних видів меліорацій;
- визначати ступінь впливу різних меліорацій на стан довкілля.

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Курс викладається у формі лекцій (26 год.), практичних занять (20 год.) та самостійної роботи студентів (44 год.) на д/в та у формі лекцій (16 год.) та

практичних занять (6 год.), організації самостійної роботи студентів (68 год.) на з/в.

Основна підготовка студентів здійснюється на лекційних та практичних заняттях, але у значній мірі покладається і на самостійне вивчення предмета під час семестру. Під час викладання дисципліни використовуються методи навчання: словесні (лекція, пояснення, евристична бесіда, дискусія); наочні (демонстрація Power Point, YouTube); практичні (практичні роботи); робота з підручниками, Інтернет-ресурсами та самостійна робота студентів під керівництвом викладача.

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Меліоративна географія як наука. Об'єкт та предмет дослідження, основні задачі. Історія розвитку науки.

Тема 2. Основні методи і принципи меліоративної географії. Поняття ГТС, агробіоценоз, агроландшафт. Класифікація меліорацій.

Тема 1. Водні меліорації. Потреба у водних меліораціях. Значення водних меліорацій. Оцінка природних умов для проведення водних меліорацій.

Тема 2. Зрошення, типи зрошення.осушення. Гідролісомеліорації.

Тема 3. Земельні меліорації. Необхідність земельних меліорацій. Природні умови земельних меліорацій. Культуртехнічні меліорації. Рекультивація земель.

Тема 4. Хімічні меліорації.

Тема 5. Снігові меліорації. Значення та природні умови снігових меліорацій. Засоби проведення снігових меліорацій.

Тема 6. Фітомеліорації. Значення та природні умови фітомеліорацій. Основні засоби проведення фітомеліорацій. Фітомеліорації на пісках.

Тема 7. Кліматичні меліорації. Значення кліматичних меліорацій. Шляхи та засоби меліорації клімату.

Тема 8. Вплив меліорацій на довкілля.

Перелік рекомендованої літератури

1. Балюк С. А., Ромащенко І. М., Трускавецький Р. С. Меліорація ґрунтів. Херсон. 2015. 668 с.
2. Барвінський А.В., Тихенко Р.В.. Оцінка і прогноз якості земель: підручник. К.: Медінформ, 2015. 642 с.
3. Кривульченко А.І. Меліоративна географія. Підручник. Київ : Каравела, 2021. 235 с.
4. Лозовіцький П.С. Меліорація ґрунтів та оптимізація ґрунтових процесів: підручник. Житомир: В.ПП «Рута», 2014. 528 с.
5. Наукові та прикладні основи захисту ґрунтів від ерозії в Україні: монографія. Харків: НТУ «ХП», 2010. 460 с.
6. Протиерозійні лісові насадження яружно-балкових систем : монографія. В. Ю. Юхновський [та ін.]. К. : Кондор, 2013. 511 с.
7. Рогочинський А.М. Основи гідромеліорацій: навчальний посібник. Рівне:НУВГП, 2014. 255 с.

8. Світличний О. О., Чорний С. Г. Основи ерозієзнавства підручник. Суми: ВТД «Університетська книга», 2007. 266 с.

ОЦІНЮВАННЯ

Дисципліна «Меліоративна географія», як і кожна навчальна дисципліна, незалежно від загальної кількості годин та кількості модулів, оцінюється за 100-бальною шкалою. Розподіл балів, які отримують студенти представлений у таблиці.

Поточний і періодичний контроль		Практичні роботи	Сума балів
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2		
T1-T4	T5-T8	П1-П5	100
Контрольна робота за змістовим модулем 1 30 балів	Контрольна робота за змістовим модулем 2 30 балів	Перевірка, захист 40 балів	

Примітка: T1, T2, ..., T6 – теми змістових модулів; П1, П2, ..., П4 - практичні роботи.

Поточний контроль – усний контроль (у ході опитування, бесіди, захисту практичних робіт); письмовий контроль (контрольна робота в письмовій формі, реферат, виклад матеріалу на задану тему в письмовій формі), практичний контроль (в ході практичних занять,); тестовий контроль; графічний контроль; програмований контроль (при перевірці рефератів, практичних робіт).

Періодичний контроль – контроль теоретичного матеріалу за заліковими модулями у вигляді письмових (тестових) модульних контрольних робіт.

Для студентів, які набрали впродовж семестру сумарно меншу кількість балів, ніж мінімум для заліку (60) допускається перескладання модульної контрольної роботи, за яку отримана незадовільна оцінка.

Додаткові (бонусні) бали здобувач може отримати при відвідуванні всіх занять виконанні та захисті всіх передбачених програмою завдань, або розробці і публічній доповіді обраної теми курсу, яка не включена до переліку основних питань (10 балів).

Самостійна робота студентів.

Робота студентів складається з самостійного вивчення матеріалу з переліку тем курсу, підготовки до лекцій, практичних занять, письмових контрольних робіт. Самостійна робота (СР) контролюється у вигляді контрольних тестів і звітів з практичних робіт. Питання з тем, що відведені на самостійне вивчення включені до контрольних заходів. Увесь обсяг СР містить завдання, які вимагають від студента систематичну самостійну роботу.

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика курсу визначається нормативними документами / Положеннями, які є чинними в ОНУ імені І. І. Мечникова

Політика щодо дедлайнів та перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Неприйнятними у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є:

- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання або переваг у науковій роботі;

- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікронавушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);

- проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

Політика щодо відвідування та запізнь: відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Мобільні пристрої: під час занять допускається використання мобільних додатків, Internet-мережі, електронних девайсів тільки з дозволу викладача.

Поведінка в аудиторії: активна участь, виконання необхідного мінімуму навчальної роботи, відключення мобільних пристроїв.